MEDLEMSBLAD

Skorpen

OPFOSTRINGSHUSFORENINGENS

Nr. 1 - 2021 Januar 128. årg.

Godt nytår 2021

Mens vi venter på vaccinen og genåbningen!

Intet er normalt – heller ikke foreningslivet.
Men huslejen m.m. skal betales, så derfor skal vi bede dig om at indbetale årskontingentet (stadig kun 250 kr.) på netbank kontonr. 1551 3022536 Danske Bank **senest den 15. februar 2021.**
Bestyrelsen

DKO og Skorper i Tidens Strøm

Mens landet og foreningslivet er lukket ned, vil bladet sætte spot på historiske begivenheder og personer med en relation til DKO og OHF, og som fortjener at blive trukket frem i lyset. I dette nummer således Klasselotteriet uden hvilket Opfostringshuset næppe var blevet etableret.
Redaktøren modtager gerne kommentarer, og han vil forsøge at besvare de spørgsmål, som artiklerne måtte give anledning til. Du skal blot sende en e-mail til redaktoer@ohf.dk

MINDEORD
Mogens Porsvig (dagelev/57) skriver mindeord for Christian Beck, 3/57 der døde den 18/1-2021.

Livslangt medlem af OHF
Bestyrelsesmedlem 2009-18

Vi startede i 1. mellem i 1953 på det første hold i Hellebæk efter Opfostringshuset var flyttet fra Randersgade. I de sidste af mellemskoleårene var vi sidekammerater på bageste række, og som jeg husker det, så grinede vi meget, for Christian var altid god for et godt grin.
Senere blev Christian student fra Rungsted statsskole, værnepligten blev aftjent i søværnet og efter jurastudiet i København kom han ind til skattevæsnet, fordi virksomheder og folks omgang med penge altid interesserede ham. Senere blev det Danske Bank som fik nytte af hans skatte-juridiske ekspertise.
Christian var selskabelig anlagt, gæstfri, holdt af god mad og drikke. Kontakten til ungdommens venner, hans 4 børn og 8 børnebørn, blev omhyggeligt passet. Efter en skilsmisse dannede Christian i de sidste mange år par med Susanne.
På det seneste blev Christian påvirket af en begyndende demens, og da han i januar blev smittet med COVID-19, klarede han det ikke. Christian blev 79 år.

Skorpen nr. 1

2021 128. årg.

Udgivet af
Opfostringshusforeningen af 1872
og Stiftelsen, Ndr. Fasanvej 124 B
2000 Frederiksberg

Mobiltlf.: 22808068
Web-adr.: www.ohf.dk

Bestyrelse
103/57 Finn Johansen, formand
55/66 Søren Derving, næstfm.
32/59 Aage Johansen, kasserer
40/68 Steen Bertelsen
2/90 André Fleron

Suppleant
Ledig

Revisorer
17/68 Fl. Højstrup Hansen
29/70 Ole Kock

Suppleant
Ledig

Stiftelsen
103/57 Finn Johansen
Tlf. 33141815 efter kl. 18:00
E-mail: formand@ohf.dk

Webmaster for www.ohf.dk
61/77 Michael Brimer

Adresseændring
Meddeles til formanden
pr. e-mail til formand@ohf.dk

Bladet Skorpen
Redaktion
Ansv. Redaktør
103/57 Finn Johansen
Telefon 33141815
E-maiil: formand@ohf.dk

Redaktionsadresse:
Ndr. Fasanvej 124 B st.tv.
2000 Frederiksberg

Runde fødselsdage

Vi gratulerer

11/1	74/50	Jørgen Stenberg Olsen	85 år
28/2	9/46	Anker Ankersen	90 år
27/3	42/45	Mads Jørgen Berg Jørgensen	90 år

Palle Bærentzen 50/68 er død

Da Finn skrev ud om Palles død, blev jeg og hans andre klassekammerater dybt berørt, ikke mindst fordi Palle døde alene. Det faldt i mit lod at skrive et værdigt mindeord. Jeg talte med mange der havde kendt Palle: klassekammerater, skorper fra andre årgange og nogle af hans naboer, jeg var også inde i hans lejlighed. Da Palle ikke havde nogen pårørende, bidrog jeg til bisættelsen med valg af salmer og oplysninger til præsten om Palles liv. Inspireret af Franco Arminios *Postkort fra de døde* fandt jeg at et fingeret brev fra Palle til os kunne være en passende og loyal tribut til ham.
Jens Carsten 19/68

Det fingerede brev finder du på side 7-8.

Ægte Skorpe manchet-knapper

Pris: 200 kr.
Bestilles hos formanden

Det Kongelige Københavnske Klasselotteris historie

Klasselotteriet blev grundlagt i 1753. Samme år som British Museum, verdens første nationalmuseum blev stiftet, og året hvor politikeren George Washington, USA s første præsident, forgæves forsøgte at overtale franskmændene til ikke at invadere Ohio-området. Og samme år som Det Kongelige Opfostringshus blev etablereret i en nyopført bygning – i dag kendt som Søkvæsthuset - på Christianshavn.

Lotteriet blev drevet af Opfostringshuset, som med rettigheden til de første 20 spil skulle samle den kapital, der skulle finansiere etableringen og skolens drift i eftertiden. *Sådan skulle det ikke komme til at gå, men herom i et senere nummer/red.*

Spil og lotterier var også dengang en vigtig kilde til underholdning for folket både i Danmark og udlandet. I 1750'ernes Paris blev den kendte kvindebedårer Giacomo Casanova millionær på at indføre klasselotteri. Herhjemme lagde den unge Kong Frederik 5., mod betaling af en årlig afgift til fattigvæsenet, lotterispillet i faste rammer med en bevilling til Det Kongelige Opfostringshus. Klasselotteriet afløste hermed en række smålotterier, som regeringen havde oprettet siden 1719.

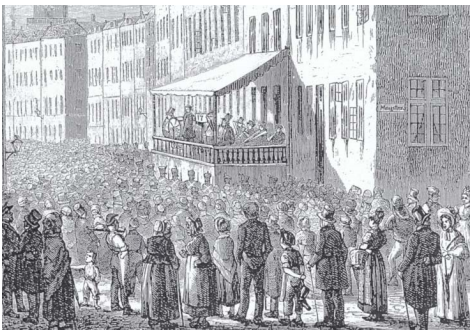

Den første trækning i Klasselotteriet fandt sted den 25. februar 1754 på Charlottenborg på Kgs.Nytorv. Allerede på den tid var magthaverne dog opmærksomme på, at det, trods lotteritilladelsen, var vigtigt at holde spilledjævlen på afstand hos befolkningen. Senere samme år blev hasardspil således forbudt ved kongelig forordning af *"særdeles Kjærlighed og faderlig Omhu for Vore kjære og troe Undersaatter, og for at betage de Skrøbelige iblandt dem, saadan Anledning til at forøde det, de have erhvervet"*

Plakater fra 1767, 1771, 1806 og 1823 indeholdt forbud mod avertering her i landet for fremmede lotterier, og med statens officielle godkendelse og beskyttelse overlevede Klasselotteriet både Struensees korte regime fra 1770-72 og enevældens fald efter Kong Christian 8.s død i 1848. Efter Charlottenborg blev lotteriets trækninger flyttet til Riddersalen på Rosenborg Slot og herfra til Hofteatret på Christiansborg og Casino i Amaliegade, indtil der blev fundet plads i Industribygningen på Rådhuspladsen. I 1897 flyttede Det Danske Klasselotteri til Suomisvej på Frederiksberg, hvor trækningerne fandt sted, indtil lotteriet i 1995 flyttede tilbage til Rådhuspladsen i de nuværende lokaler.

Danmark var i den sidste halvdel af århundredet præget af enevældens fald og den samtidige opblomstring af kunst og kultur, den frie tanke og det frie erhverv. Ved lov af 6. marts 1869, der stadig er gældende, blev Klasselotteriet omorganiseret og andre indenlandske såvel som udenlandske lotterier forbudt. Klasselotteriet voksede sig i perioden langsomt større og fungerede som en vigtig kilde til håb og drømme, som gav næring til iværksætterlyst i alle samfundsklasser.

For det var ikke kun bønder og arbejdere, der søgte spænding med en lodseddel fra Klasselotteriet. Vores verdensberømte forfatter H.C. Andersen var således noget af en spillefugl, der fortalte venner og bekendte om sine varsler og drømme om den store gevinst, som han altid ventede og håbede på. Han fulgte ivrigt med i trækningerne og forhørte sig ofte om sine lodder i breve fra sine udlandsrejser. I 1873 blev drømmen til virkelighed, da H.C. Andersens lodnummer 41214 i trækningen den 15. november blev udtrukket med en gevinst på hele 500 rigsdaler, et beløb som svarer til 61.700 nutidskroner.

Præcis som i dag kunne en gevinst i Klasselotteriet have afgørende betydning for den heldige vinder dengang. Den største gevinst i 1873 var på 8.000 rigsdaler, et beløb som svarer til næsten en million kroner i dag. Men også mindre gevinster kunne føre til store eventyr. Da den 31-årige håndværker og maskinkonstruktør Frederik Læssøe Smidth i 1881 bestemte sig for at starte egen virksomhed, kneb det med forhåndsordrerne i det nystartede firma. Men en gevinst på 2.000 kroner i Klasselotteriet fordoblede virksomhedens spæde egenkapital og gav den unge Frederik råd til at rejse ud og besøge forretningsforbindelser i Østrig, Ungarn og Tyskland, hvor han fik den første aftale med hjem. Det bliver starten på den verdensomspændende cementgigant FLSmidth og begyndelsen til et yderst aktivt familiedynasti, der også har fostret andre store danske industrisucceser som blandt andet Rockwool-koncernen. Klasselotteriet har efter sigende også haft en heldig lillefinger med i spillet i landets største banks tilblivelse. Fingeren sad på den københavnske vekselerer G. A. Gedalia, som blev i stand til at føre sin mangeårige drøm om at starte en storbank ud i livet, da han vandt den store gevinst i Klasselotteriet i 1871. Gedalia var en farverig og kontroversiel person, som efter manges opfattelse var svær at omgås, og han forlod bankprojektet i vrede efter ganske få måneder. Men forinden var Den Danske Landmandsbank blevet en realitet, og det er denne bank, som efter flere navneskifter og fusioner, i dag er kendt under navnet Danske Bank.

Også i litteraturen har Klasselotteriet fået sine roller. I Gustav Wieds berømte roman ”Livsens Ondskab” vinder hovedperson Thummelumsen en gevinst i Klasselotteriet, som sætter ham i stand til at opfylde sin store drøm om den fædrene gård. Henrik Hertz’s teaterstykke ”Sparekassen” fra 1836 beskriver en klasselotteriforhandler kaldet Madam Rust, og sidst men ikke mindst bruger Martin Andersen Nexø Klasselotteriet som rekvisit i sin novelle ”Lotterisvensken” fra slutningen af 1800-tallet, hvor en fattig og tørstig stenhugger bytter sin lodseddel væk for alkohol, lige før sedlen udtrækkes med den store gevinst.
Det Danske Klasselotteri gennemfører traditionelt to lotterier om året, og hvert lotteri er inddelt i seks klasser (månedlige trækninger). Før i tiden var gevinstantallet og gevinstsummen forskellig i de enkelte klasser, men siden april 2000 har der i alle klasser været samme antal gevinster og samme gevinstsum.

Før i tiden blev rigtig mange af Klasselotteriets arbejdsopgaver udført pr. håndkraft. Helt frem til 1995 blev blandt andet samtlige numre og gevinstlodder håndtrillet af lotteriets medarbejdere. Til hvert nyt lotteri blev trillet et helt nyt sæt med det samlede antal lodder og gevinster, der var i det pågældende lotteri. Eksempelvis var der i 1996 210.000 numre. De 210.000 numre var trykt på små sedler, der alle blev trillet i hånden, holdt fast af en lille ring og sat i nummerorden i en bakke med plads til 1.000 numre.

Enhver spiller kunne ved personligt fremmøde under nedlægningen af lodderne i nummertromlen få kontrolleret, om spillerens lod var med og ved selvsyn iagttage, at nummeret blev gentrillet og kom med i tromlen. Samme mulighed havde en spiller, der havde fået sit nummer trukket ud i den forrige trækning. Ved at vise sin gevinst lodseddel kunne spilleren få at se, at loddet på ny blev lagt ned i nummertromlen. Udover lodnumrene blev også gevinsterne i de enkelte klasser håndtrillet.

Når samtlige lodder var lagt ned i det store nummerhjul, og alle gevinster til den pågældende klasse var nedlagt i gevinsthjulet, kunne trækningen gå i gang. Nummerhjulet og gevinsthjulet var anbragt for hver ende af et langt bord. Ved siden af hvert hjul stod to drenge fra Det Kongelige Opfostringshus. Udover de to drenge sad der én person på den ene side af bordet og fem personer på den anden side - alle faste medarbejdere i Klasselotteriet.

Lotteridreng Einar Valdemar Christensen 54/1898

Når klokken for trækningsstart lød, blev hjulene drejet rundt, og lugerne i hjulene åbnet. Den dreng, der stod ved nummerhjulet, trak et lod fra nummerhjulet og lod det falde ned i en tragt, som var anbragt ved siden af ham. Den anden dreng, der stod ved den anden ende af bordet, trak en gevinst op ad gevinsthjulet og lod det falde ned i en tragt, der stod hos ham. Der måtte kun være et nummer/gevinst ad gangen i hver tragt. De to personer, der sad nærmest hjulene, tog ringen af loddet/gevinsten efterhånden, som de kom, foldede dem ud og skubbede dem ind mod midten af bordet til deres to kolleger, som først råbte nummeret og derefter gevinsten op. En kontrollant, der stod bagved, bevidnede, at beløb og nummer blev korrekt læst op. Medarbejderen på den modsatte side af bordet skrev samtidig lodnummer og gevinstbeløb ned ud for hinanden i en særlig protokol.

Til sidst blev nummer og gevinst syet sammen 100 ad gangen. Disse bundter blev kaldt Orakler. Det var disse bundter, der indeholdt den endegyldige facitliste til, hvilke numre der var trukket ud med hvilke gevinster, og det var derfor også det værktøj, der var basis for den efterfølgende indgående kontrol af hver dags trækning. Endelig bør det nævnes, at

Trækningen blev overvåget af folk fra Told og Skat (tilsynet), der påså, at alt gik rigtigt til, og som også deltog i den efterfølgende konference af de udtrukne numre og gevinster.

I 2000 forlod Klasselotteriet den manuelle trækningsfacon for at overgå til elektronisk trækning, og hjælpen fra Opfostringshusdrengene (skorperne) fra det Kongelige Opfostringshus ophørte.

Den første version af et elektronisk trækningsprogram blev udviklet i samarbejde med statistiske eksperter fra DTU. Systemet bygger på en tilfældighedsgenerator, og grundlaget for hver trækning er 48 tilfældige cifre fra Notarius Publicus, som Spillemyndigheden (i dag et organ under Skat), der overvåger Klasselotteriets trækninger, medbringer i en forseglet kuvert. De 48 cifre tastes ind i trækningsprogrammet, og herefter tager tilfældighedsgeneratoren over og parrer lodnumre og gevinster. Efter hver trækning gennemføres en række statistiske test af tilfældigheden af den aktuelle trækning samtidig med, at der foretages løbende langtidsanalyser af samtlige trækningsresultater. Dette sker for at sikre, at trækningerne opfylder de krav om tilfældighed, som et lotteri naturligt kræver. Trækningssystemet bliver løbende testet af eksterne instanser, og er senest i 2010 godkendt af Force Technology, der udover at gennemgå trækningsmetoden tillige har kontrolleret tilfældigheden i trækningssystemet.

Trods de store ændringer, som industrialisering, revolution, statsbankerotten, enevældens ophør, et par verdenskrige, den elektroniske tidsalder og internettets udbredelse har betydet for Danmark gennem mere end 260 år, er Klasselotteriet stadig en af danskernes foretrukne kilder til drømme og underholdning.

På foreningens hjemmeside kan du læse (1/1886) Gerhardt Nielsens erindringer fra hans medvirken som lotteridreng.. Åben www.ohf.dk og vælg menuen "Om foreningen" og "Klasselotteriet.".

Få hele historien for 100 kr + forsendelse

Bogen "Skorpeskolen på den yderste pynt " giver med sine 142 sider en detaljeret beskrivelse af institutionens historie fra oprettelsen tilbage i 1753
og 250 år frem.

Bestilles hos formanden.

Beildorffs Fond/Legat

Dette legat kan fortsat i løbet af 2021 søges af skorper og deres børn/ børnebørn, der er under/optaget på en videregående uddannelse. Legatet søges via foreningens legatudvalg.

Nærmere oplysninger hos formanden.

Kære Skorper,
Som mange af jer ved, døde jeg her i januar. Der går nogle dage inden jeg skal kremeres, så da min klassekammerat Jens Carsten var og besøge mig i lejligheden et par dage efter min bisættelse, blev vi enige om at jeg skulle skrive et farvelbrev til jer. Vi talte om hvad jeg sådan skulle komme ind på, og da jeg ikke længere selv kan skrive, har Jens Carsten skrevet det ned for mig.

Helt præcis hvornår jeg døde, er der ingen der rigtig ved, heller ikke mig selv. Blot kan jeg huske at jeg som så ofte lå og døsede på min sofa. I december var jeg indlagt med vand i lungerne, derfor lå jeg nok lidt mere på sofaen end jeg plejede. Jeg må være faldet rigtig i søvn og døde så på et tidspunkt. Jeg lå i mange dage inden politiet lukkede sig ind fordi der lugtede ude på trappen og i lejligheden oven over. Sorry for that.

Det var vel nok en fornem bisættelse kommunen havde sørget for i Mariendal Kirke, lige i nærheden af min lejlighed på Ndr. Fasanvej. Min klassekammerat Flemming Højstrup tog billeder af kirken og af min kiste. Tak til de par stykker af jer der sammen med en håndfuld naboer var kommet for at sige farvel. Sikken fin bårebuket formand Finn havde med fra foreningen! Også mine venlige naboer havde blomster med selv om vi ikke havde haft meget at gøre med hinanden.

Præsten holdt en fin kort tale, og hun var ikke i tvivl: Af jord er du kommet, til jord skal du blive, af jorden skal du igen opstå. Jeg har jo altid været lidt af en pragmatiker og aldrig været en flittig kirkegænger, eller en troens mand for den sags skyld, så nu er jeg spændt på hvad der sker efter jordfæstelsen, om der er et liv efter døden, måske sågar et himmerige – eller et brændende helvede. Et helvede synes jeg ikke jeg har fortjent, der har været bøvl nok i livet. Men bisættelsen, den var smuk, og salmerne Sorrig og glæde de vandre til hobe og Se nu stiger solen fyldte voluminøst det store smukke kirkerum.

Siden årene i Hellebæk har jeg gennem hele mit liv dyrket de interesser jeg fik smag for på skolen, nemlig aktiv omgang med natur og kiggede på dyr, planter og træer. Jeg gik gerne ture i skoven efter interessante sten, også til og er, eller jeg gik på strandhugst slå smut med.

Mig og Jørgen Bolhorn og Flemming, os tre splejse, vi gik meget sammen. Tit cyklede Jørgen og mig med vores fiskestænger de fem kilometer ind til havnen i Helsingør. Der var der altid hurtigt bid, og når vi kom tilbage til skolen og stranden med fangsten, havde Flemming fået sølvpapir og smør af økonomaen og lavet glødebål. Vi snakkede ikke om det til nogen for så ville de bare være kommet og have gjort noget.

De tre år i Hellebæk var sådan set en dejlig tid. De voksne var søde og rare, og retfærdige. I skolen lærte vi meget om naturen, jeg ku bedst li biologi- og fysiktimerne, og også regnetimerne. De fleste af de andre elever var såmænd også ganske flinke. Det var – uanset vejret – altid fascinerende at kigge ud på det trafikerede farvand over til Sverige og Kullen. Så tænkte jeg altid på min far, der var kaptajn i A.P. Møller, og som sejlede på de store verdenshave langt fra min mor og min lillebror i Lyngby – og endnu længere væk fra Hellebæk. Når han var i Danmark, tog han mig altid med ud at spise, altid bare ham og mig. Jeg fik altid wienerschnitzel.

Jeg har stort set ikke boet andre steder end i min toværelses lejlighed i foreningens ejendom på Ndr. Fasanvej, et værelse til gården og et til gaden. Et dejlig hule til hulemanden hvor der var plads til mig og alle mine opslagsværker: fauna, flora, skibs- og danmarkshistorie. Mine fiskestænger hang turparate under loftet i entreen, og al reolfri vægplads var besat med stiliserede raderinger og tryk med sejlskibe: tomastere, tremastere og større, mest fra ØK. I kabyssen ku jeg lave mig lidt mad.

Det har altid været hyggeligt at komme og få en snak med andre skorper i foreningens lokaler i ejendommen. De senere år var jeg også med i bestyrelsen, og jeg fik tit rester med hjem fra møder og arrangementer, som desværre er svundet ind i både størrelse og hyppighed. Det passer ikke helt når jeg skriver 'foreningens ejendom'. Oprindeligt og også dengang jeg flyttede ind, boede der udelukkende skorper. Hvor vi altså hygge-de os med grill og lidt og drikke nede i gården! Vi gik også tit på værtshus. Det var et dejligt fællesskab. Sene-re da lejelejlighederne blev solgt til andele, og der kom almindelige beboere, faldt fælleskabet lissom fra hinan-den.

I de senere år legede jeg med tanken om at flytte til Bornholm. En anden skor-pe, Peter Mors, som også boede i ejendommen, flytte-de derover fordi han fik job derovre. Peter og mig var ofte henne på London Pub på Godthåbsvej hvor de serve-rede en udmærket wiener-schnitzel. Jeg besøgte ham nogle gange derovre, og vi aftalte at han skulle kigge efter et lille hus til mig. Det skulle selvfølgelig være til den rigtige pris, og når jeg nu kunne betale kontant. Pen-sionsopsparing har jeg ingen af. For det første har jeg aldrig haft en ansættelse med pensionsindbetaling, for det andet er afkastet fra aktier betydeligt bedre, især hvis man forstår sig på indekser. Huset skulle ligge ved van-det, så skulle jeg have en lille sejlbåd med kahyt mage til den jeg havde ude i Svanemøl-len. Peter og mig var på nogle dejlige ture, bl.a. til Kullen. Vi sejlede forbi skolen i Hellebæk, men talte ikke meget om den selv om både Peter og hans storebror havde været glade for at gå der. Selv har jeg jo altid syntes det var sådan lidt underligt at der kun var plads til min lille-bror Povl hjemme hos min mor i Lyngby. Desværre fik jeg ikke rigtig passet båden ude i Sva-nemøllen, så de måtte hugge den op.

Som værnepligtig kom jeg ind ved søværnet og blev sågar sergent. Der var godt nok tempo på nogle af de både vi sejlede med! På et tidspunkt var det på tale at jeg skulle gå officersvejen, ligesom min far. De skulle bruge to officerer, og vi var tre kandidater, men det blev altså ikke mig, og så begyndte jeg og gå med aviser indtil jeg efter nogen år fik dårlige ben.

På et tidspunkt blev jeg ramt af en hjerneblødning og fik tilbud om at blive førtidspensi-onist. Det takkede jeg nej tak til og fik i stedet støtte til at genoptage mit biologistudium. Des-værre kom jeg aldrig til at arbejde som biolog men som alt mulig andet, bl.a. var jeg sikker-hedsvagt i Metro, nede under jorden. Det var dér jeg fik øgenavnet HaltePalle fordi jeg efter min hjerneblødning havde lidt gangbesvær. Det blev værre de senere år.

Jens Carsten fortalte at kommunen også står for min begravelse, og jeg standardmæssigt kom-mer i de ukendtes grav. Det kunne ellers have været sjovt at blive spredt på havet.

Kærlige skorpehilsener. Pas godt på jer selv,
Palle